

Wandelommetje Amalia: Lijmbeek (en Smisselbergen)

Het buurtschap Lijmbeek ligt op de grens tussen Ulicoten en Meerle. Door de mensen uit Ulicoten wordt het uitgesproken als Lembeek. Aan de andere kant van de grens staat er Leembeek op het straatnaambordje.

Zou de naam Leembeek, zoals nu de weg naar het buurtschap Oosteneind heet, ontleend zijn aan een beek met veel leem? Het zou kunnen, zoals in het Stratenboek wordt gesuggereerd. Wie er oude kaarten op naslaat, ziet op een kaart die aan het einde van de negentiende eeuw is uitgebracht ter hoogte van het huidige buurtschap Lijmbeek 'Leemberg' staan. Zonder enige twijfel heeft daar leem in de ondergrond gezeten, zoals op veel andere plekken in de omgeving. Dan zou het water dat uit de omgeving van de Leemberg afstroomt naar de Strijbeeksebeek inderdaad de Leembeek kunnen zijn geweest. Zou dat nu de Kapuinenloop zijn, het beekje dat tussen Slikgat en Oosteneind in de Strijbeeksebeek stroomt? Op nog oudere kaarten (begin negentiende eeuw) zie je 'Leijnbeek' staan. En op meer recente kaarten (eerste helft van de twintigste eeuw), maar ook op de kaart van rond 1850 staat dan weer 'De Lijnbeek'. Komt de naam dan toch ergens anders vandaan? Bijvoorbeeld van Linbeek, waarin de linde is te herkennen (althans volgens het toponymenboek 'Baarle op de kaart gezet')? Zeker in Oost-Brabant wordt linde als leinde uitgesproken. Ook dat zou dus kunnen. Maar waar stonden die linden dan? Vragen te over dus.

Poetjesven

Op weg naar de Lijmbeek passeer je het goed verborgen Poetjesven. Dat ven heeft een tiental jaar terug een flinke oppepper gekregen. Het veldweggetje erlangs heeft terecht de naam Poetjesvenbaan gekregen in Amalia's 'Geen nummers maar namen'-project.

Aan het eind van dit veldweggetje staat in Lijmbeek rechts een boerderij die vlak vóór 1900 is gebouwd, het woonhuis en gebouwen nog net op Nederland. Jos van Dun is er geboren. Hij was één jaar oud toen zijn vader in de boerderij aan de andere kant van het veldweggetje ging boeren. Nu woont Jos met zijn vrouw José opnieuw in zijn geboortehuis, alweer zo'n twintig jaar. Net voor het huis maakt de weg een vreemde bocht naar links, anders rijd je de oprit van Van Dun op. Hoe zou de grens hier nu lopen? De kaarten zijn lastig te interpreteren waardoor het niet echt duidelijk is of de oprit nu in België of in Nederland ligt. De huidige oprit was vroeger het begin van een langs de grens lopende, in België gelegen veldweg die uiteindelijk uitkwam bij grenspaal 216, de eerste grenspaal die na vijftig kilometer grens zonder grenspalen, is geplaatst op de grens met buurgemeente Chaam.

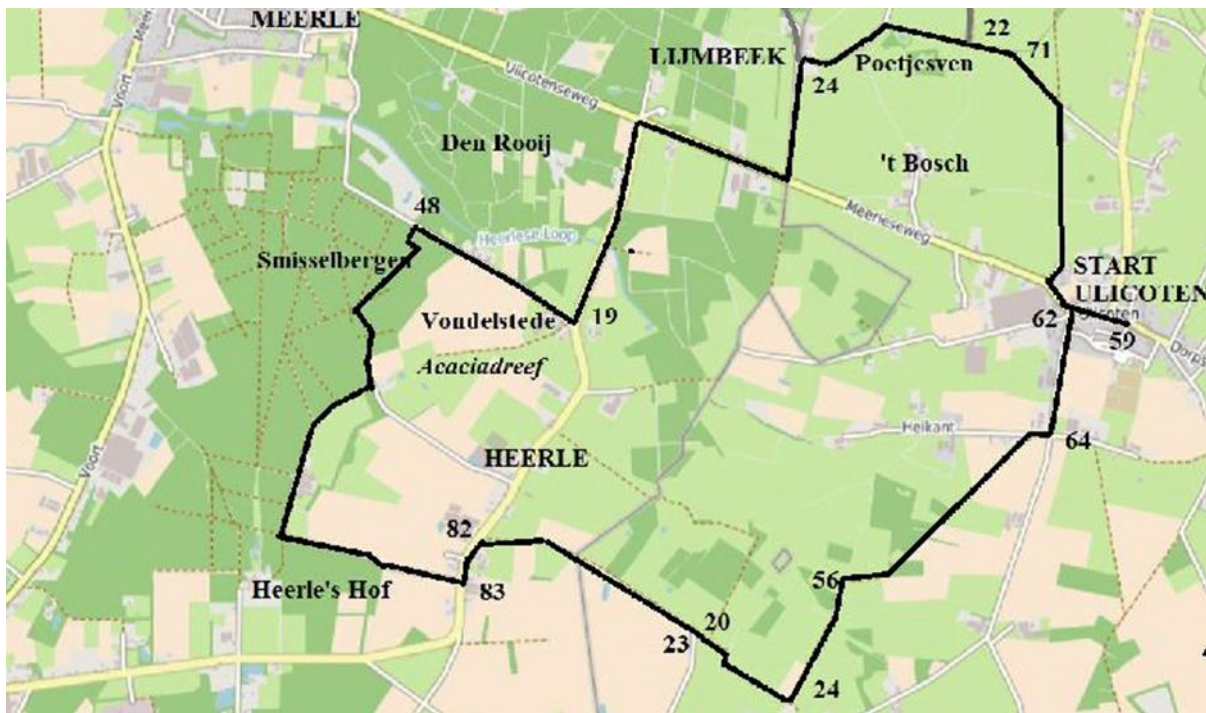
Vondelstede

De Vondelstede is rond 1853 gebouwd als modelhoeve door grootgrondbezitter Eduard Jaequemyns. Met zijn oom Voortman had hij vanaf 1844 1300 hectare woeste grond onder Meerle gekocht. Met de aankoop hadden zij zich verplicht de woeste grond te ontginnen. Een deel werd bebost, lekker makkelijk en ook lucratief (verkoop als mijn- en stookhout). Jaequemyns had in tegenstelling tot Voortman verdergaande idealen. Hij liet een deel ontginnen tot akker en weiden. Voor zijn werkvolk liet hij kleine woningen bouwen op zijn domein. De Vondelstede was een woonhuis voor één van zijn opzichters. De schuur links deed ook dienst voor het Hof van Percy, rechts van het woonhuis grote stallen. Meer naar het zuiden bouwde Jaequemyns het landhuis Heerle's Hof (het ommetje komt daar niet langs) als hoofdverblijfplaats en centrum van de landbouwontginning. Via de nieuw aangelegde Acaciadreef kon men snel van Heerle's Hof naar de Vondelstede. Aan het begin van de dreef staat nog steeds de ijskelder, een gebouw van zes meter diameter.

Die ijskelder is hét bewijs dat de Vondelstede bedoeld was als modelproject, als centrum waar men producten op de markt bracht die langer bewaard dienden te worden. Een ijskelder was in die tijd een ‘innovatieve techniek’.

Smalspoor

Nu moet je omlopen omdat een stukje van de Acaciadreef is onderbroken. Sinds twee jaar is dat niet meer zo erg, je kunt over een nieuw pad door de Smisselbergen. Dat gebied heeft Natuurpunt Markvallei enkele jaren terug verworven, het vormt nu een geheel met Den Rooij. Om goederen te vervoeren over het terrein zoals potaarde, zand en mest liet Jaequemyns zelfs een smalspoor aanleggen. De tientallen spoorwagentjes werden door een paard voortgetrokken. De huidige weilanden langs de Moerloop gebruikte hij om klei tot twee meter diep te winnen voor zijn steenbakkerij, vandaar het hoogteverschil met de bossen van de Smisselbergen. In die steenbakkerij, een voorloper van de huidige Desta, fabriceerde hij stenen en dakpannen die hij onder andere gebruikte voor de bouw van 34 woningen voor zijn werknemers. Jaequemyns heeft het landschap enorm veranderd en door zijn landbouwonderneming gezorgd voor werkgelegenheid in de Kempen.

Het ommetje door de Smisselbergen is wat langer: 12,5 km.

De route

Het is een lang ommetje geworden (12,5 km) omdat er geen openbare dwarsverbinding is van de Lage Rooij naar de Heikant. Vertrek bij de kerk van Ulicoten, bij knooppunt 59. Vandaar naar 62 – 71 – 22 – 24 – 19, bij de Vondelstede (de ijskelder is links van het huis) richting knooppunt 48. Loop na het bruggetje over de Moerloop door tot je aan je linkerhand een voetbrugje ziet met een wandelbordje met een groen vierkantje. Daar begint het wandelpad door Smisselbergen. Aan het eind van dit pad pik je het wandelnetwerk weer op: rechtsaf richting 83 – 82 – 23 – 20 – 24 – 56 – 64 – 62 en 59. Net voor het eind bevindt zich het terras van De Kneut.

Ligt de oprit naar de boerderij van Jos van Dun nu in Nederland of in België?

Vondelstede met rechts de stallen.

De vroegere ijskelder bij de Vondelstede.

Het begin van het wandelpad door de Smisselbergen.

Bij werkzaamheden in Smisselbergen vond Natuurpunt nog stukjes van het smalspoor van Jaequemyns.

Op 13 oktober 2019 heeft Natuurpunt de wandelweg door Smisselbergen geopend.

Langs de Moerloop is nog goed te zien dat er flink wat grond is afgegraven.